

København d. 27. februar 2024

Til
Børne- og Undervisningsministeriet,
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Fremsendt som e-mail til KFS@stukuvn.dk med følgende angivelse i emnefeltet "Høring over revideret vejledning om den skærpede underretningspligt for ansatte på frie skoler. Danmarks Private Skoler".

Vedr. høring over revideret vejledning om den skærpede underretningspligt for ansatte på frie skoler

I høringsbrev af 31. januar 2024 anmoder Børne- og Undervisningsministeriet, STUK, om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Foreningen Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier takker for muligheden til at give vores synspunkter til kende.

Vi har følgende generelle og konkrete bemærkninger:

Generelt

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fungerer både som vejledende - og som tilsynsinstans. Det kan være svært at skelne, hvornår Styrelsens aktiviteter har til hensigt at understøtte hvilke af de to formål. Vi giver vores bemærkninger med udgangspunkt i den klare forståelse, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i denne forbindelse påtager sig rollen som "vejledende", hvoraf følger, at hensigten med vejledningen er at lave en god og brugbar vejledning i praktisk håndtering af underretningspligten, der bl.a. inkluderer en forståelig forklaring af det juridiske grundlag. Vi giver samtidig vores bemærkninger under den klare antagelse, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet *ikke* i denne forbindelse samtidig påtager sig rollen som tilsynsmyndighed, hvoraf kunne følge, at vejledningen kan ses som et konkret redskab i en tilsynsvirksomhed, hvor skolen vil blive vurderet ud fra vejledningen, som om de vejledende elementer de facto er retningslinjer, der skal overholdes, og som kan føre til henstillinger eller påbud. Se i øvrigt de konkrete kommentarer til afsnittet: "Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med underretninger".

Enhver ansat har skærpet underretningspligt

(Indledningen. Afsnit 1. Hvem har skærpet underretningspligt?). I stedet for en opremsning af personaletyper, der ikke er fyldestgørende for personaletyper på frie skoler, foreslås en markering af, at det gælder "enhver ansat": Bestemmelsen omfatter enhver person, som er ansat ved skolen, uanset hvad man er ansat som. I relation til dette gøres i øvrigt opmærksom på, at der flere steder i vejledningen benyttes begrebet "fagperson" og "professionel voksen", hvilket nødvendigvis må hentyde til, at man har et arbejde, der giver én særlige forudsætninger for at vurdere børn og unges situation. I denne sammenhæng skal også bemærkes, at mange af eksemplerne på "tegn" og viden, der kan benyttes i vurderingen af, om der skal underrettes, ikke er tegn eller viden, man får, blot fordi man er 'ansat' på en skole.

I visse dele af vejledningen kan man blive i tvivl om, hvorvidt det er indtænkt, at den ansatte kan være andet end en fagperson med direkte relation til elever og forældre, f.eks. i afsnittet (4) "Det gør du, når du er bekymret for en elev". Et konkret eksempel er afsnit 4.3, hvor der står:

"Det kan du f.eks. gøre ved at indkalde elevens forældre til et møde om din bekymring. Det kan være en fordel i forhold til det fremtidige samarbejde med familien at søge at få forældrene til at forstå, hvorfor man har valgt at underrette".

Da der er tale om en vejledning til "(alle) ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler", kunne det måske være hensigtsmæssigt at adressere, hvordan øvrige ansatte - end fagpersoner, der har direkte med børn og unge at gøre, kan navigere deres skærpede underretningspligt?

Er strafansvaret blevet vigtigere end den dybere hensigt med underretningspligten?

Indledningens afsnit 2. Den indsatte passus:

"Som noget nyt gælder det fra 1. januar 2024, at ansatte ved fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler vil kunne straffes efter straffeloven, hvis de ikke overholder deres skærpede underretningspligt."

Den indsatte passus fungerer lidt uhensigtsmæssig i det flow, hvor den er indsat i teksten. Det virker som om, at det er vigtigere at kommunikere om strafansvaret end at kommunikere, hvad der er den dybere hensigt med underretningspligten og med den konkrete vejledning. Konkret foreslås passus flyttet til efter afsnit 3, efter:

"... men du må ikke tilsidesætte din personlige underretningspligt."

Vi anbefaler en generel opmærksomhed på, at tekst og afsnit i vejledningen om strafansvaret ikke overskygger den generelle vejledning om underretningspligten.

Ulovligt fravær

"Ulovligt fravær" benyttes i nærværende vejledning, bl.a. med reference til bekendtgørelse nr. 1602 af 12. december 2023 om underretningspligt over for kommunalbestyrelsen.

Begrebet "ulovligt fravær" kan skabe utilsigtede misforståelser. Begrebet "ulovligt fravær" henleder til regler for folkeskolen:

Af 'Vejledning om sagsbehandling og kommunens opgaver efter Barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov), punkt 24', fremgår følgende:

"Med § 133, stk. 1, nr. 3, i barnets lov er der underretningspligt i de tilfælde, hvor det må antages, at et bekymrende ulovligt skolefravær kan indikere, at der er vanskeligheder i barnets eller den unges forhold, som lovens regler om støtte til udsatte børn og unge og deres familier tager sigte på at løse. Det bemærkes, at det kun er skoleledere på folkeskoler, der er omfattet af underretningspligten i § 133, stk. 2."

Det bør derfor præciseres, at begrebet "ulovligt fravær" henleder til regler for folkeskolen, hvor der er fastsat mere præcise rammer for, hvornår skolelederen kan give tilladelse til fravær, og hvornår der er tale om "ulovligt fravær", samt hvornår og hvor ofte skolerne skal registrere fravær, - hvilket har sammenhæng med, at børne- og ungeydelsen bortfalder, hvis et barn i folkeskolen har mere end 15 pct. "ulovligt fravær".

I relation til bekymrende fravær på frie skoler bør der i stedet for henvisning til (og brugen af begrebet) "ulovligt fravær" henvises til "bekymrende fravær i forhold til opfyldelse af undervisningspligten".

Specifikt for frie grundskoler bør der i denne sammenhæng henvises til § 6, stk. 2 i 'Lov om friskoler og private grundskoler', hvoraf det fremgår:

"Skolens leder påser, at de undervisningspligtige elever deltager i undervisningen, og kan forlange, at forældrene giver skolen skriftlig oplysning om grunden til en elevs udeblivelse fra undervisningen. Skyldes udeblivelsen sygdom af mere end 2 ugers varighed, kan skolens leder forlange lægeattest. Hvis en elev ikke opfylder undervisningspligten, indberetter skolens leder det til kommunalbestyrelsen i elevens bopælskommune."

Vedr. inddragelse af politiet

I vejledningens afsnit 4.4. behandles temaet 'inddragelse af politiet'. Her står der bl.a., at skolens ledelse ikke har en "decideret" pligt til at foretage politianmeldelse. For at undgå misforståelser bør der stå, at "skolens ledelse ikke har en pligt til at foretage politianmeldelse". Ordet 'decideret' skaber uklarhed. Der kan evt. i stedet henvises direkte til straffeloven.

Vi stiller desuden spørgsmålstejn ved, om det er korrekt at skrive, at man har mulighed for at lave 'en uformel' henvendelse til politiet, der vel altid som minimum fører notat over henvendelser og beslutter, hvordan, og om, der skal ageres på henvendelsen?

Henvisning til NGO'er

Vi stiller os undrende over for, hvorfor Styrelsen vælger at henvise til bestemte NGO'er, som f.eks. Børns Vilkår, hvis skolerne har behov for vejledning. Det er interessant, at visse private interesseorganisationer via vejledningen kan få en form for myndighedsstempel i forhold til deres rådgivning. Man kan håbe, at der ikke opstår konkrete sager, hvor der efterfølgende vil blive stillet 'spørgsmålstejn' ved disse interesseorganisationers rådgivning, virke og troværdighed.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med underretninger

Foreningen anerkender, at frihed og folkestyrekravet benyttes af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet til at løfte spørgsmål om skolernes pligt til at forebygge og beskytte børn og unge mod alle former for mishandling, krænkelser og diskrimination og til at afhjælpe deres virkninger, når de er sket. Foreningen finder det dog uantageligt, når Styrelsen i vejledningens afsnit 10, første afsnit, bl.a. fastslår, at "skoleledelsens forpligtelse til at sikre, at alle medarbejdere på skolen kender deres skærpede underretningspligt (m.v.)" direkte følger af lovens 'frihed og folkestyrekrav'. Det er stærkt uhensigtsmæssigt, at det, der indlysende er Styrelsens fortolkning af lovgivningen, fremlægges og i vejledningen kommunikerer som noget, der skulle følge direkte af lovgivningen.

I tråd hermed finder vi det problematisk, hvordan Styrelsen i vejledningen bliver stærkt retningsanvisende i forhold til skolernes praksis omkring underretninger, herunder bl.a. de underforståede krav om en struktureret praksis (faste procedurer). Der mangler som minimum en tilføjet anerkendelse af kompleksiteten i disse sager. Styrelsens vejledning går for langt ift. fremsættelse af anvisninger, der kan minde om direkte eller indirekte krav til skolerne, på trods af at der ikke er lovgivningsmæssigt belæg herfor.

Foreningen har tidligere anholdt Styrelsens brug af trivselsbegrebet i relation til frihed og folkestyrekravet. Trivselsbegrebet inddrages i denne kontekst i afsnit 10 om Styrelsen tilsyn, herunder i det nye indsatte afsnit. Vi finder det stærkt problematisk, når Styrelsen generelt kommunikerer på en måde, så skolerne får den forståelse, at frihed og folkestyrekravet omhandler skolens *almindelige trivselstiltag* samt *forebyggelse af almindelige trivselsudfordringer*. I konteksten af frihed og folkestyrekravet er der tale om 'alvorlig mistriivsel' med baggrund i krænkelser af 'rettigheder'. Det handler om skolens forebyggelse af mistriivsel på baggrund af krænkelser af 'rettigheder'. Det handler om skolens handlekraft, når krænkelser af 'rettigheder' er sket. Det handler om skolens vilje og evne til at afhjælpe virkninger, når krænkelser af 'rettigheder' er sket. Det omhandler ikke almindelige "trivselsudfordringer".

Opsummering

I dette høringssvar er givet en række forslag til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet angående den reviderede vejledning om den skærpede underretningspligt for ansatte på frie skoler. Høringssvaret indeholder også en række bekymringer. Foreningen understreger bl.a. udfordringerne ved at skelne mellem, når Styrelsen fungerer som vejledende eller som tilsynsinstant.

Der argumenteres for et bredere fokus på, hvem underretningspligten gælder for, ved at inkludere "enhver ansat" på skolen i vejledningens kommunikation og eksempler.

Der udtrykkes bekymring for, at fokus på strafansvar kan overskygge den egentlige hensigt med underretningspligten i vejledningen.

Der opfordres til en præcisering af begrebet "ulovligt fravær" for at undgå misforståelser, med henvisning til bl.a. specifik lovgivning for folkeskoler / frie grundskoler.

Der stilles spørgsmål ved formuleringer omkring skolens ledelses pligt til at foretage politianmeldelser.

Der udtrykkes undren over specifikke NGO-henvisninger i vejledningen og potentielle konsekvenser ved skolernes brug af disse som rådgivere.

Kritik rettes mod Styrelsens retningsanvisende tilgang i vejledningen, herunder i konteksten af frihed og folkestyrekravet.

Foreningen er taknemmelig for muligheden for at fremsætte konkrete forslag og bekymringer. Vi står naturligvis til rådighed for uddybning af høringssvaret.

Karsten Suhr, formand

ks@privateskoler.dk

Danmarks Private Skoler

grundskoler & gymnasier

Ny Kongensgade 15

1472 København K

www.privateskoler.dk

